

Kirje

11.3.2021

 VN/1281/2020
 VN/1281/2020-VM-21

Työ- ja elinkeinoministeriö

Valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen selonteoksi kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriötä lausuntoa edellä mainitusta selontekoluonnoksesta. Ministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

Selonteon esityksillä vastataan keskeisiin toimintaympäristön muutoksiin, tunnistettuihin kehittämistarpeisiin sekä eduskunnan tarkastusvaliokunnan mietinnön (TrVM 6/2018 vp) kannanottoihin ja pääministeri Marinin hallituksen ohjelman kotoutumista koskevien linjausten toimeenpanoon.

Maahanmuuttajien työllisyyttä ja osallisuutta on tarpeen vahvistaa, eikä yksistään kotouttamispolitiikalla tai -palveluilla voida saavuttaa vaikuttavinta lopputulosta. Maahanmuuttajien työllisyyden vahvistuminen edellyttää esimerkiksi työelämän vastaanottavuuden lisääntymistä. Valtiovarainministeriö toteaa selonteon mukaisesti, että väestön monimuotoistumisen myötä on entistä merkittävämpää, että yhteiskunnan rakenteita ja koko palvelujärjestelmää kehitetään huomioimaan koko väestön, myös maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen.

Eduskunnan kannanotossaan edellyttämiin muutoksiin ja tutkimuksessa esiin nousseisiin kehittämistarpeisiin vastaamiseksi selonteossa esitetään valmisteltavaksi kotoutumishjelma, jonka tavoitteena olisi selkeyttää ja tehostaa alkuvaiheen kotoutumispalveluita kokonaisuutena sekä tavoittaa alkuvaiheen kotoutumispalveluita tarvitsevat kohderyhmät nykyistä kattavammin. Luvussa 10.6. esitetään alustava arvio kotoutumishjelman toimeenpanoon liittyvistä lisäkustannuksista. Näiden lisäksi tulee selvittää, kuinka paljon lisäresurssi- ja lisärahoitustarpeita kohdistuisi TE-palveluihin, ELY-keskuksiin, aluehallintovirastoille ja muualle hallintoon. Mikäli hallitus ja eduskunta ovat sitoutuneet edistämään toimenpideohjelmaa, tulisi lisämenoihin varautua julkisen talouden suunnitelmassa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Valtiovarainministeriö pitää erittäin hyvänä, että selonteko sisältää maininnan ”Rahoitustarpeita koskevat asiat käsitellään ja niistä päätetään valtiontalouden menokehyksen puitteissa valtion talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa sovittaen ne yhteen muiden julkisen talouden menotarpeiden kanssa.” On myös hyvä, että kustannusvaikutuksia kerrotaan arvioitavan tarkemmin erilaisten vaihtoehtoisten skenaarioiden pohjalta.

Kuntatalous

Selonteossa esitetään alustavia lähtökohtia kotouttamisen järjestämistä vastuisiin huomioitavaksi kotoutumislain kokonaisuudistuksessa. Kotoutumisen edistämisen vahvistamiseksi esitetään palveluiden järjestämistä vastuiden tarkentamista selonteossa esitetyn kotoutumishjelman toimeenpanon varmistamiseksi. Päävastuu työmarkkinoille pyrkivien työkäisten kotoutumishjelman järjestämisestä olisi työllisyyspalveluilla. Kunnan vastuuta työvoiman ulkopuolella olevien työkäisten kotoutumisen ohjaamisesta ja palveluista, mukaan lukien tarpeeseen vastaava kotoutumista edistävä koulutus, esitetään selkiytettävän. Kunnalle esitetään säädettävän selkeämpi kokonaisvastuu koordinoita kotoutumisen edistämistä ja palveluiden yhteensovittamista. Lisäksi

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
 00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

valtiovarainministerio@vm.fi

kansainvälistä suojelua saavien vastaanoton ja alkuvaiheen palveluiden järjestämisestä säädettäisiin erikseen.

Edellä esitettyjen vastuiden mukaisesti kotoutumisen johdantajakson järjestäminen kunnassa olisi kunnalle uusi tehtävä, ja edellyttäisi tästä aiheutuvien kustannusten täysimääräistä korvaamista. Johdantajakson kustannukset tulisi korvata kunnille esimerkiksi nykyisen alkukartoituskorvauksen mukaisesti järjestettyjen johdantajaksojen määrän perusteella laskennallisena korvauksena.

Toinen vaihtoehto on kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän uudistaminen siten, että kunnalle lainsäädännöllä annettu uusi tehtävä rahoitettaisiin täysimääräisesti kuntien peruspalveluiden valtionosuuden kautta. Tässä tapauksessa rahoitus vietäisiin kuntien peruspalveluiden valtionosuuksien laskennallisiin kustannuksiin. Koska rahoitus vietäisiin laskennallisiin kustannuksiin, olisi siten myös valtionosuusprosenttia korotettava niin, että efektiivisten valtionosuuksien määrän kasvu vastaisi täysimääräisesti kasvavaa todellista kustannusta. Rahoitus menisi laskennallisten kustannusten pohjaan eli tulevaisuudessa se noudattaisi normaaleja kuntien peruspalveluiden valtionosuuksien vuositarkastuksia (määräytymistekijämuutokset, indeksitarkastus, tehtävämuutokset ja kustannustenjaon tarkistus) ja muuttuisi niiden mukaan. Rahoitus ei olisi korvamerkittyä vaan osa kuntien yleiskatteista valtionosuutta. Vastaava menettely tulisi toteuttaa mahdollisten muiden kuntien uusien tehtävien kohdalla.

Valtiovarainministeriö toteaa selonteon mukaisesti, että käynnissä on työllisyyden edistämisen pysyvien rakenteiden uudistaminen ja sote-uudistuksen eduskuntakäsittely. Kotoutumispalveluiden järjestämisvastuita koskevia lopullisia linjauksia ei ole mahdollista tehdä irrallaan muista rakenteita koskevia ratkaisuista.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

Liitteet

Jakelu TEM Työ- ja elinkeinoministeriö

Tiedoksi